

verdiene eerbied, en kunnen blijven bidden, komen straks ook wel, waar ze wezen willen.

Maar — met het weg-laten der historische „stoffen“ zijn we natuurlijk niet klaar. Daarom moge ik een enkel systeem-loos woord erover zeggen in twee volgende artikelen.

K. S.

UIT DE SCHRIFT

Waarom? Keer weder.

Waarom deelt Gij ons dwalen, Heere, van Uwe wegen, verhardt Gij ons hart, om U niet te vreezen? Keer weder.... Jes. 63:17.)

Er zijn mensen, die zich van hun verantwoordelijkheid ontdoen met een beroep op een „dogma“. Zoo kenden Jeremia en Ezechiël de menschen, die zich van alle aansprakelijkheid voor de zonden, waarin zij met de vaderen gretig samengingen, en dus ook van elken oproep tot bekeering, onttrokken, door zich bij wijze van spreekwoord een roes te drinken aan de valsche, wyl slechts één kant der waarheid erkennende, leus, dat de vaderen zure druiven aten, en de kinderen daarvan nu een slecht gebit hadden gekregen; en — daar was nu eenmaal niets meer aan te verhelpen; zoo leek het wel te moeten in dat ondoorgrondelijke „godsbestuur“; waarover men beter deed, maar niet verder te praten...

Welnu, op diezelfde manier hebben velen misbruik gemaakt van de leer der volstrekte souveriniteit van God. Die leer heeft o.m. haar gevolgen voor het vraagstuk der zonde en der schuld; zij brengt tot de aanvaarding van verkiezing en verwerping, kent daarom ook Gods volle werkzaamheid en volstrekte regeering in de bekeering en de verharding van een mensch; en durft daarom geen streep halen door de leer der Schrift, dat God een mensch verharde kan.

Maar wie God vreest, en het Woord niet ontbindt, en aan stukken snijdt, die weet ook, dat dit slechts één zijde van de waarheid is. Diezelfde God, die ons deze dingen leert, heeft ons ook gezegd, dat Hij ieder mensch verantwoordelijk stelt, dat die mensch niet te vragen heeft naar de verborgen dingen van God, om zich „daarnaar te reguleeren“, doch dat hij aangewezen is op het uitgedrukte Woord, gebod en belofte; dat niemand ooit verloren gaat dan door eigen schuld; en dat wie waarlijk Hem zoekt, niet denken mag, dat hij kon verloren gaan, wyl dit zoeken reeds bewijs is van Gods genade over hem.

Daarom zal wie gehoorzaam is, en God vreest, en niet zich handhaaft tegen God met de brutaliteit van een terugwerping van Gods eigen half-aangehoorde woorden naar Hem zelf, nooit den moed hebben, de ééne waarheid te scheiden van de andere, die haar aanvult, en slechts in verbintenis met haar Gods gedachte uitdrukt. Hij zal ook niet den moed hebben, te beginnen bij wat niet het begin is. En het begin is niet de kennis — om over geloofsvragen te beslissen — van de verborgenheden Gods, doch het begin is de aanvaarding van Zijn uitgedrukte Woord, in de wetenschap, dat alleen op het standpunt des geloofs over die „arcanæ Dei“, die verborgenheden Gods, het eerste wijze woord te spreken is.

Hierom is Jesaja profeet bij de gratie Gods, goed leermeester, en goed voorbieder voor zijn volk tevens, als hij in één van zijn profetische geboden zegt: Heere, Gij verstokt ons. Maar — en ziehier een tweede element — maar, o Heere, wij menschen kunnen met deze gedachte, voorzover zij Uw geheimenissen raakt, geen stap verder. Wij kunnen ze niet aanknoopen in U, noch in ons, want Gij zelf alleen kent Uw eigen diepten. Daarom zeggen wij niet, overmoedig: „DAAROM“ doet „Hij“ zulks, doch vragen, ootmoedig: „WAAROM“ doet „Gij“ dat? Wij belijden, dat wij het antwoord alleen door openbaring weten kunnen... en tot zoolang werken wij niet met het onbekende. Tot zoolang werken wij niet met het BEKENDE: dat Gij voor zondaren beloften hebt, beloften van wederkeer. Keer dan weder, Heere, wij vragen niet, theologiseeren niet, maar bidden.

Keer weder... hier wordt gebeden. Hier wordt erkend, dat de verharding een mysterie is, de bekeering ook; dat beide inderdaad samenhangen met voor ons onkenbare gedachten Gods (weerkeeren of niet weerkeeren), maar dat wij den moed hebben moeten en mogen, Zijn belofte AAN TE GRIJPEN. Ja, dat wij juist daarin ons van de verharding — nu als tijdelijk oordeel ontdekt — ontheven mogen weten.

Gelukkig wie zóó vroom kan bidden. Hij komt rijk en verrijkt terug: theologiseerend, maar dan door het geloof; niet om de geloofsvragen eens aan de orde te stellen in een dispuut met — God.

K. S.

KERKELUK LEVEN

REDACTIE-ADRES.

Het adres van de redactie is thans weer bij haar secretaris Dr G. Tazelaar (zie de eerste pagina).

K. S.

Prof. Dr Severijn.

In de vacatie kwam het bericht, dat tot hoogleeraar te Utrecht, in de vacature van prof. Dr H. Visscher, benoemd was Dr Severijn, Nederlands Hervormd predikant te Dordrecht.

Een benoeming, die in breede kringen groote instemming heeft gewekt.

Om zijn veelzijdige kennis, zijn gaafheid van karakter, zijn beraden wijsheid, en bovenal om zijn beginselvastheid werd Dr Severijn steeds, ook in onze kringen, hoog gewaardeerd.

Dat in de plaats van Dr Visscher weer een man van beslist gereformeerde beginselen den kathedra van Voetius beklemt, stemt tot groote dankbaarheid.

We vreesden reeds dat de Utrechtsche Universiteit langzamerhand het bolwerk zou worden van een theologie, die in ieder geval niet gereformeerd genoemd kan worden. Een bolwerk waartegen nog slechts één strijder optrok in de aloude gereformeerde veste.

Gelukkig heeft Noordtjij nu Severijn naast zich gekregen, en zijn er althans weer twee hoogleraren aan de Utrechtsche Universiteit, die de belijdenis der vaderen onverzwakt wenschen te handhaven.

We wenschen zoowel Dr Severijn als de Utrechtsche Universiteit geluk, terwijl ook een woord van gelukwensch aan het adres van Z.Exc. den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen niet afwezig mag blijven.

J. W.

Merkwaardig.

In de vacatie was ik niet minder dan drie Zondagen getuige van den doop van een kind van gereformeerde ouders.

Het merkwaardige bij deze gevallen was echter, dat de dienstdoende predikant klaarblijkelijk van oordeel was, dat deze gereformeerde ouders, alle belijdende leden der kerk, een kind ontvangen hadden dat een heidenkind was. Immers in deze drie gevallen werd na afloop van den doop aan de gemeente verzocht te zingen uit psalm 87 „het bekende vers“: „God zal hen zelf bevestigen en schragen“...

De man die dit verzocht was in alle gevallen de predikant, die natuurlijk wel zoo goed de exegese van psalm 87 kent, dat hij weet dat het in dit geval gaat over heidenen, over Filistijnen, Tyriërs en Mooren.

Waarom moesten deze kinderen plotseling tot heidenkinderen worden gedetermineerd?

Of anders, waarom moest psalm 87 voor de gemeenteleden onleesbaar worden gemaakt?

Of nog anders, waarom moest toch in al die gevallen de verbondsgedachte bij de gemeente onderdrukt worden?

Zou God niet willen dat we Zijn Woord met wijsheid en met eerbied toepassen?

En is daartoe niet noodig dat we Zijn Woord zoo aanwenden, als Hij het zelf heeft gesproken?

J. W.

Nog eens: de z.g. gereformeerde vredesactie.

Onze lezers herinneren zich, wat ik hier schreef over de verlegging van positie in den grondslag der z.g. „Geref. Vereen. voor Daadwerkelijke Vredesactie“. In verband hiermee zendt de voorzitter van deze vereeniging mij enkele beschreven papieren, waaruit ik het zekelijke gedeelte hier overneem:

Het is precies andersom als Ds Schilder hier doet voorkomen en fantaseert.

Want:

1e. in de op 14 Maart 1931 vastgestelde Statuten staat precies zooals in het gedrukte uittreksel, dat Ds Schilder voor zich had:

„De Vereeniging aanvaardt als haar grondslag de „Heilige Schrift en mitsdien de Nederlandsche geloofsbelijdenis“.

In de door een speciale Commissie ontworpen beginselverklaring had deze aldus aangevangen:

„De Vereeniging neemt als grondslag aan Gods „Woord, naar Gereformeerde opvatting „en belijdenis“.

Precies zoo, dus met deze woorden, is de beginselverklaring in het te nummer van ons orgaan afgedrukt, dat op 15 Mei 1931 verscheen.

Welnu: daarna heeft het Bestuur, wyl deze verklaring niet overeenstemde met de grondslagverklaring uit de Statuten, de beginselverklaring gewijzigd en het niets-zeggende „naar Geref. opvatting en belijdenis“ gewijzigd in „De Vereeniging neemt als grondslag aan Gods Woord, en mitsdien de Nederlandsche Geloofsbelijdenis“.

Het blijkt dus, dat ik in de dateering der stukken een fout gemaakt heb, die ik natuurlijk hier terugneem, met alle op die foutieve redeneering gebronde conclusies, voorzover ze alleen op die fout zouden berusten.

Overigens moet ik opmerken, dat ik de verantwoordelijkheid voor het maken van die fout niet alleen wensch te dragen. Ik stel de vereeniging daar zelf voor aansprakelijk. Ieder, die de avontuurlijkheid van een actie niet eerder aanneemt, dan ze zich bewijst, en dit dan verder alleen voor zooverre ze zich bewijst, heeft den christelijken plicht, uit te gaan van de gedachte, dat een vereeniging, die leden werft, propaganda voert, en daartoe haar beginselverklaring en grondslag aan het geweten voorlegt, daarmee ernst maakt; en dus niet propagandamateriaal verzenden zal, als daarin dingen staan, die niet waar zijn. Welnu, feit is, dat ik, NIET van officieuze, doch van OFFICIEELE zijde, zooals ik trouwens reeds aangaf, TWEEERLEI lezing van de beginselverklaring heb toegezonden gekregen; en ook, dat ik de door mij gewraakte lezing („Gods Woord naar Gereformeerde opvatting en belijdenis“) heb ontvangen alweer van een OFFICIEEL vereenigings-adres, NADAT mij toegezonden was (laat staan: verschenen was) het orgaan van 11 Mei 1931, waarin DEZELFDE gewraakte lezing voorkwam. Ik heb dus wel móeten aannemen, dat de laatste officiële zendingen van de vereeniging haar laatste officiële woord behelsden. Dit blijkt nu niet zoo te zijn; het spijt me, dat ik te veel ernst in deze verkondiging van ernstige beginselverklaringen heb ondersteld. Wie, zooals ik, een getypte circulaire krijgt (datum postmerk) NADAT hij alle andere stukken met ernst gelezen heeft, en dan in die circulaire DENZELFDE tekst leest, als hij ook aantreft in het OPENINGS-nummer van het orgaan van het blad, heeft die het recht niet, aan te nemen, dat serieuze werkers hiermee hun officiële woord geven, ook al wijkt dat af van een los velletje papier, dat ongedateerd is? Indien hier iets te verwijten valt, moet de voorzitter zijn toorn naar binnen doen werken.

Overigens wilde ik, dat ik nu zeggen kon, dat de actie gereformeerd was. Maar dat durf ik niet. Want wel blijkt thans volgens de veel te laat komende*) verklaring van den voorzitter de betere formulering van lateren datum, doch indien de bedoeling daarvan alleen geweest is, logisch te redeneeren uit hetgeen eenmaal vastgesteld was, zonder dat hetgeen in eerster en tweeder instantie vastgesteld is, met ernst wordt gehandhaafd, dan is elke formulering nog niets waard. En ik wees reeds op een hoofdartikel van het orgaan (heusch, NA het eerste nummer, en ook NA die circulaire verschenen) dat naar mijn meening alles behalve gereformeerd is. Maar ik zal maar geen gissingen meer wagen, want het zou wel eens kunnen blijken, dat dit hoofdartikel van een voorganger uit het „hersteld verband“ geschreven was, ik weet niet hoeveel maanden geleden, en dat de plaatsing inmiddels door een nog niet bekend besluit is betreurd. Daarom volsta ik met de opmerking, dat tot nu toe het gereformeerde karakter der vereeniging niet gebleken, wel in haar eigen stukken weersproken is.

Natuurlijk is dit laatste een theologisch inzicht van mij. Daar zal men ginds wel weinig om geven; maar daar kan ik niets aan doen.

K. S.

De arme Lazarus.

Wij bespreken thans de preek van Prof. Karl Barth, afgedrukt in „Zwischen den Zeiten“, 9de Jahrgang 1931. Heft 4.

Barth vangt aan met de verzekering, dat deze gelijkenis zoo vol inhoud is, dat zij niet in één preek naar alle zijden verklaard kan worden. Hij heeft een heele reeks preeken van Luther over deze gelijkenis gelezen, maar zelfs bij hem niet den indruk gekregen, dat hij in één preek de gelijkenis meester was geworden.

Zoo acht hij zich verontschuldigd wanneer hij nu niet alles zegt, wat er bij te zeggen valt, maar slechts een gedeelte er van geeft. En dat gedeelte ook nog niet eens geheel.

Van den armen Lazarus en zijn merkwaardige stelling in dit Evangelie-woord, zal hij spreken.

Opm.: 't Is waar — Gods volk weet er vaak van te getuigen — dat de Schrift rijk is en dat eenmaal vóór den Troon gedachtenis zal zijn van ontzaglijk vele en rijk gevarieerde gevolgen van één enkel tekstwoord. Maar het is ook opmerkelijk — en vermoeiend — dat een woord, dat Jezus sprak in drie minuten en dat duidelijk en scherp predikte — zoo vaak misbruikt wordt om er wat van te zeggen. En als dan de preek allegorisch wordt en men ieder punt apart gaat bepreken, zoodat er dan van ieder punt weer een stroom te zeggen valt... dan is er gevaar, dat de gelijkenis, zooals Jezus haar sprak, vergeten raakt. Zooals men in de Middeleeuwen vanwege al de heilige boeken den Bijbel niet meer zag, zoo kan men ook door alles wat er van te zeggen is, de gelijkenis, zooals zij bedoeld werd, vergeten. Ik vermoed toch, dat onze Heiland deze gelijkenis niet heeft bedoeld als een bron van leeringen, die er uit te trekken

*) Hiermee bedoel ik, dat m.i. de officiële stukken zelf de verandering hadden moeten uitspreken; thans wordt ze eerst duidelijk, nu een buitenstaander zich vergist heeft.

zijn, maar ook in iemand's woord vóór doen geloven. Jezus weelde toen Hij — en H. Gehenna de Profetie (vs 16), mee, dat dezulken zulk een ledere een of te zeggen hier vóór kunnen Gods toe wel vert preek zij zóó betel ikenis j meente, volk door heeleman tekst bli. Maar v king, die is ht da dat word. Want Gods (— paar gez precies o ken. De en vaak zichtspon. En dar De gen veel van niet da gemeente dat wel : maar wa in het vo met ijer nieuws te dat de de het Woo moois va vreden. En de den weg deelen te „wat van Voor h zien als meer onk Zoo is heel geen van de wat van Men moet zien als de

Opm.: gesproken En zijn c als zij zie woord van. Waarom persoon? der Gehe die is hie Rom. 9:2 hij een eeuwige p en... dan stelde aan En om rijke te v zijn eigene Lazarus e kende op rijke een gezag“ en dan is u straf, dat rechtighe hebben v (Lees Rōn. Dat alle het vervc „Barth“ i zen; de h; er nie zeggen, n hij nodig leggen) n. 't Is we een Geref wat van l alleshal Barth beg tekst. De b luisteren na

ik de verant-
n die fout niet
vereeninging daar
de avontuurlijk-
neemt, dan ze
n voor zooverre
ijken plicht, uit
vereeninging, die
n daartoe haar
in het geweten
a dus niet pro-
s daarin dingen
feit is, dat ik
EIELE zijde,
TWEERLEI
ieb toegezonden
mij gewraakte
meerde opvat-
alweer van een
DAT mij toege-
n was) het or-
DEZELFDE ge-
dus wel moeten
eidele zondin-
tste offici-
nu niet zoo te
ernst in deze
verklaringen heb-
stijpte circulaire
hy alle andere
en dan in die
st, als hij ook
er van het or-
recht niet, aan
ermee hun of-
lijkt dat af van
teerd is? Indien
e voorzitter zijn

zeggen kon, dat
lat durf ik niet
e veel te laat
zitter de betere
doch indien de
is, logisch
vastgesteld was,
veeder instantie
handhaafd,
s waard. En ik
an het orgaan
en ook NA die
meening alles-
zal maar geen
a wel eens kun-
n een voorge-
shreven was, ik
en, en dat de
niet bekend be-
ik met de op-
meerde karak-
wel in haar

ologisch inzicht
sing om geven;

K. S.

van Prof. Karl
n Zeiten", 9de

ering, dat deze
zij niet in één
an worden. Hij
n Luther over
s bij hem niet
n preek de ge-

gd wanneer hij
zgen valt, maar
En dat gedeelte

n zijn merk-
Evangelie-

t weet er vaak
t rijk is en dat
nis zal zijn van
e gevolgen van
s ook opmerke-
n woord, dat
n dat duidelijk
vaak misbruikt
En als dan de
eder punt apart
van ieder punt
t... dan is er
zus haar sprak,
e Middeleeuwen
den Bijbel niet
or alles wat er
zoals zij be-
toch, dat onze
eft bedoeld als
uit te trekken

de stukken zelf de
ons wordt ze eerst
heeft.

zijn, maar dat het een woord was, zooals wij
ook in het gewone leven vaak „een woord aan
iemand hebben" (2 Kon. 9:5). En zulk een
woord willen wij toch liefst in zijn geheel
doen gelden. En dat kan óók in een preek.

Jezus waarschuwde hier de geldgierige, in
weelde levende Farizeërs, die Hem beschimpten,
toen Hij over geldzaken sprak tot Zijn discipelen
— en Hij dreigde ze met het vreeselijk lot der
Gehenna. En Hij verweet hun, dat zij Mozes en
de Profeten, waarop Johannes en Jezus volgden
(vs 18), niet wilden hooren. En Hij deelde hun
mee, dat Abraham dan ook geen raad meer voor
dezen wist en geen hulp zou bieden aan
zulk een „Kind" van hem (vs 25 en 31).

Iedere preek, die dit „woord" laat liggen en
een of ander stuk behandelt, door er wat van
te zeggen in de ruimte, die maakt Gods Woord
hier voor onzen tijd krachteloos. Natuurlijk
kunnen er dan vaak nog vele andere woorden
Gods toepasselijk worden gezegd en er kan zeer
wel vertroosting en vermaning door zulk een
preek zijn, 't Kan zelfs wel voorkomen, dat het
zoo beter is (wanneer de tekstkeus van deze ge-
lijkenis juist niet gewenscht was voor die ge-
meente, bijv.). Gelukkig versterkt de Heere Zijn
volk door vele Schriftwoorden, zoodat het soms
heelemaal niet erg is dat de dominee niet bij zijn
tekst blijft, vanwege zijn gebreken.

Maar wat te dragen is met liefde in de predi-
king, die toch het volle Woord Gods predikt, al
is het dan op dat moment naast den tekst —
dat wordt zeer gevaarlijk bij de dwaalleer.

Want de dwaalleer zoekt uit het volle Woord
Gods — uit wat God bedoelde — een
paar gezegden en zegt daar ook wat van —
precies op de manier van bovengenoemde pree-
ken. De dwaalleer heeft er véél van te zeggen
en vaak nog veel meer en vanuit nieuwer ge-
zichtspunten dan de trouwe leeraars.

En dan wordt het leelijk.

De gemeente is er aan gewend, dat er wat en
veel van den tekst gezegd wordt — en eischt
niet dat de tekst zelve wat „zegt". De
gemeente waakt er dan niet tegen of het Woord
dát wel zegt. Zij is tevreden als de prediker er
maar wat van zegt. En dan is de dwaalleer
in het voordeel. Want hij preekt nieuw, frisch,
met ijver en met het vuur van iemand, die wat
nieuws te vertellen heeft. En de gemeente vindt,
dat de dominee er veel heeft uitgehaald, dat hij
het Woord meester is, dat hij er wonderveel
mois van heeft gemaakt. En dan zijn velen te-
vreden. Het doet zoo ook geen zeer!

En de dwaalleer wijst den prediker vanzelf
den weg om telkens nieuwe keuze van onder-
deelen te doen, waar hij zijn leer kan inleggen
„wat van den tekst zeggende".

Voor hem die eenmaal de dwaalleer heeft ge-
zien als zoodanig is die bepaalde keuze niet
meer onbegrijpelijk.

Zoo is het nu ook voor hen, die Barth kennen
heel geen verrassing, dat hij juist de stelling
van den armen Lazarus uitkoos om er
wat van te zeggen.

Men moet, aldus Barth, den armen Lazarus aan-
zien als de hoofdpersoon dezer geschiedenis.

Opm.: Bij Jezus waren die Farizeërs de aan-
gesprokenen, en de rijke man was hun beeld.
En zijn oordeel in de Gehenna is nu hún lot
als zij zich niet hebben bekeerd op dit vreeselijk
woord van Jezus.

Waarom acht Barth dan Lazarus de hoofd-
persoon? Ja, hij zit met de concrete voorstelling
der Gehenna vast. Hij kent wel een Hölle, maar
die is hier in dit leven reeds (Römerbrief op
Rom. 9:22, 23 en 11:1a, 32). In elk geval heeft
hij een geheel andere voorstelling van „de
eeuwige pijn" dan de Joden die het zoo hoorden
en... dan Jezus, die het daar zoo concreet voor-
stelde aan zijn hoorders.

En om nu de eigenaardige straf van den
rijke te verstaan, zoo zegt hij, moeten we eerst
zijn eigenaardige zonde zien in het licht van
Lazarus en wanneer dan die Lazarus een vloek-
kende oproerige proletariër is geworden en de
rijke een brave burger, die ijvert voor het „wettig
gezag" en tegen den proletariër front maakt,
dan is uit deze zonde te besluiten tot de
straf, dat hij in deze „hel" van zijn eigen ge-
rechtigheid zal blijven en nimmermeer oog zal
hebben voor Gods liefde voor den bolsjewiek.
(Lees Römerbrief bij Rom. 9:22, 23.)

Dat alles klinkt schrill. In een preek! Maar in
het vervolg zal het blijken, dat dit werkelijk
„Barth" is en dat dit hem als motto deed kie-
zen: de arme Lazarus. Het blijkt dan, dat
hij er niet omheen redeneert om maar wat te
zeggen, maar dat hij geniaal grijpt datgene, dat
hij noodig heeft om het te „deuten" (uit te
leggen) naar zijn meening.

't Is wel zeer naïef om te meenen, dat hier
een Gereformeerde prediker bezig is, die nog
wat van Kuyper en Bavinck moet leeren. Hij doet
allesbehalve denken aan een stumperd in de leer.

Barth begint met de laatste woorden van den
tekst. De broeders van den rijken man moesten
luisteren naar Mozes en de Profeten.

Wat zullen zij van Mozes en de Profeten hoo-
ren? En nu doet Barth uit de gansche Schrift, die
een rijkdom van te-hooren-woorden heeft, weer een
keuze.

En hij kiest uit den lofzang van Maria: „Zijn barm-
hartigheid is... van geslacht tot geslacht over
degenen die Hem vreezen. Hij heeft een krachtig
werk gedaan door Zijn arm: Hij heeft verstrooid
de hoogmoedigen in de gedachten hunner harten.
Hij heeft machtigen van de tronen afgetrokken en
nederigen heeft Hij verhoogd. Hongerigen heeft
Hij met goederen vervuld, en rijken heeft Hij ledig
weggezonden."

Dát zullen zij hooren: de broeders van den
rijken man. En dát zullen zij leeren: dat dit de
weg is, waarin God tot ons komt. Christus heeft
dien weg bewandeld: „Hij is nedergedaald in de
onderste deelen der aarde". Hij woont bij degenen,
die verslagen van geest zijn.

Christus was iemand, die „in den naam Gods
verbannen" en „in den naam des keizers gekruis-
sigd werd".

Opm.: Voelt ge hier al de typeering van den
proletariër als boven, die door de vrome kerk
wordt verbannen en door de politie wordt ge-
grepen?

Wie God zoekt moet bij dien Immanuel zijn,
die in ons arme vleesch kwam. Welnu, wie God
zoekt, die zoekt Hem bij Lazarus. En wie Hem
vond, vond Hem bij Lazarus. En wie aan Lazarus
voorbijgaat, die zal God nimmermeer vinden.

Opm. 1. Heusch, dat staat er, blz. 275 en het
beteekent blijkens het vervolg: Lazarus is de
arme medemens in zijn meest algemeene be-
teekenis, daaronder niet het minst de vloekende
proletariër en de bolsjewiek. Practisch zegt
Barth, dat Jezus ons hier heeft gepredikt: Zoek
God bij den bolsjewiek. Zeg tot dezen ongelukkige
en vijand Gods: broeder (Römerbrief bij Rom.
3:22b). Daar zult gij God vinden. Buiten de
liefde tot den broeder-proletariër zult gij God
niet vinden.

Opm. 2. Broeder zegt de Schrift niet van den
medemens in het algemeen. Zij verheerlijkt
de broederschap van het koninkrijk
Gods. De berijming van Psalm 133: „God woont
in het algemeen waar liefde woont" is niet juist.
Psalm 133 bezingt de broederschap der geloof-
vigen, de liefde onder de broeders in Christus;
aldaar gebiedt de Heere den zegen. Lazarus,
die voor den rijken man „broeder" heet als kind
van Abraham en lid van Gods volk, wordt bij
Barth de medemens in 't algemeen.) Practisch
wordt daarmee de grens tusschen kerk
en wereld, die de Schrift aangeeft, weggedoe-
eld. Trouwens, de leer van Barth, dat allen
vaten des toorns zijn en dat evenzoo al-
len vaten des erbarmens zijn... moet
dat wel doen. Hoe kan Barth de kerk zien tegen-
over de wereld, zooals de Schrift dat doet? (Vgl.
Römerbrief op Rom. 11:12—15 blz. 390 midden.)

Barth vervolgt:

De rijke man vond daarom God niet, doordat hij
Lazarus liet liggen, daarom moest hij in de hel
en in de pijn zijn. Dus... laat Lazarus niet liggen!
Voor tijd en eeuwigheid hangt voor u alles daar-
van af, dat gij dat niet doet. Zie, daar, daar en
nergens elders de woning Gods bij de menschen!

Dát zullen we van Mozes en de Profeten hooren.
Wie is Lazarus? De medemens, die mist wat
gij hebt.

Dus de proletariër en de werklooze die mist wat
de gewone burger heeft.

„Wij" burgerstand zijn dus de rijke man. En de
proletariër, die naar ons geld verlangt en onbe-
schaamd daarom vraagt en die aan de deur begint
te kloppen en te vloeken... dat is Lazarus, dat
is onze broeder in wien we God zullen vinden.

O neen, het gaat hier niet in de eerste plaats
om een doen. Dat moogt ge straks óók doen.
Maar eerst moet gij iets zien, iets weten, eerst
moet gij getroffen worden en wakker wor-
den: gij moet God — met al Zijn gaven in dien
broeder vóór u zien. En dan mag daaruit uw
handelen voortspruiten om te helpen.

Wie is Lazarus? De medemens, die niet be-
minnelijk is als gij, rijke man. De medemens
die niet zoo knap is, de ongeschikte, de verva-
lende, de onbeholpene. En gij die dit alles hebt,
gij zijt de rijke man!

Gij rijke man, zijt een degelijk mensch, ernstig?
Lazarus ligt voor uw deur, de medemens, die
oppervlakkig en lichtzinnig en onbezonnen is, die
altijd weer misstappen doet.

Deze Lazarus is afzichtelijk. Hij staat u tegen?
Terecht.

Maar denk er aan: Jezus is nedergedaald „in de
onderste deelen der aarde", tot de zondaren. Zie,
de partijganger en schutsheer van dezen Lazarus
is God.

Gaat gij dezen medemens voorbij, dan gaat
gij God voorbij.

Hier, en alleen maar hier, wacht God op u.

De rijke man, dat is ook degene die rijk is in
God. De ware vrome, die door het geloof leeft, die
voor God gerechtvaardigd is in het geloof.

Opm. Zie hier de verwarring van den rijken
Farizeër, die Jezus bedoelde, met den waren ge-
loovige. Deze man, die écht rijk is in God
(Barth bedoelt geen schijnheiligen, maar ernstig
meenens de ware gerechtigheid door het geloof,
zooals hij dat verstaat) wordt dan in de gelijkenis
gezegd „in de pijn" te komen.

De arme Lazarus is daartegenover de man die
zegt dat hij niet kan gelooven of ook dat hij niet
wil gelooven.

Het kan wel zijn, zegt Barth tot zijn hoorders
in de slotkerk in Bonn, dat er hier ook zulke zijn,
die er uit liggen met dezulken. Die óók zeggen:
ik kan niet of ik wil niet gelooven. Maar hun aan-
wezigheid hier is toch een teeken dat zij wel eens
„binnen" geweest zijn, bij God, in het rechte ge-
loof, en nog hopen eenmaal weer „binnen" te zijn.

Opm.: Hier is de piëtistische inslag van Barths
preek wel duidelijk. Hij trekt de consequenties
van het piëtisme tot in de uiterste lijnen, maar in
den grond is hij even „bevindelijk" als alle mo-
derne profeten. Hij is tóch de man van het vrome
crisis-oogenblik, van de getrooste vertwijfeling
— niet van den wandel in het Verbond als bij
Abraham.

Welnu, tegenover de hoorders in de kerk staan
dan de Lazarussen, de ergerlijke twijfelaars en de
nog ergerlijker lieden, die het Woord wederspreken
en de meest ergerlijken, die het onverschillig uit
den weg loopen.

't Kan zijn, dat zij het schild opheffen tegen het
geloof, zooals in Rusland de groote beweging der
goddeloozen, die zij gaarne ook naar Duitschland
zouden overbrengen. Men krijgt niet den indruk,
zegt Barth, dat de Katholieke en Protestantsche
Christenheid over het algemeen ook in dezen armen
man „Lazarus" heeft aanschouwd.

Wat heeft dat voor zin om tegen dezen Lazarus
front te maken (blz. 279).

De rijke man moet iets anders doen! Is Lazarus
niet zijn broeder? werkelijk zijn arme broeder,
die uitermate hatelijk is. En juist daarin zoo arm!
En is God niet de God der armen? Kunnen wij
dan zoo rijk zijn in God en Lazarus gaan be-
vechten?

Zullen we niet beter doen met zijn nood te zien
en dezen Lazarus broeder te noemen en hem te
zeggen, dat zijn nood onze nood is.

Hoe vreeselijk als wij rijk zijn in God en niet
solidair willen worden met de goddelooze ellende
van broeder Lazarus voor onze deur. God is toch
de God der armen?

God trekt daarom juist partij voor dezen Lazarus.
En voor de kerk, voor den rijken man, voor de
Europeesche Christenheid komt er alles op aan,
of zij zich zullen solidair weten in algemeene el-
lende met dezen Lazarus. Zij zullen hem niet ver-
heerlijken, niet óók Bolsjewiek worden vol hoop
op de toekomst. Luther verstond onder Lazarus
ziekte de syphilis! Laat hem zoo.

Allén slecht is hij.

Maar dat is juist Gods object van liefde.

Opm.: Hier wordt God de God der goddeloozen.
Lees Römerbrief blz. 378. Christus kuste den
Groszquisitor (in Dostojewski's boek), op zijn
bloedlozen lastermond, dat was Zijn eenig ant-
woord op de meest duivelsche lastering tegen God.

Christus is nedergedaald onder de boosdoeners.
Hij stierf aan een galg. Daarom is Lazarus juist
Gods vriend.

Daarom kan de rijke man alleen tezamen met
Lazarus, als broeder van Lazarus zalig worden.

Opm.: Dat wil zeggen: de kerk kan alleen
zalig worden als zij de sowjetsellende broederlijk
als de hare erkent en den bond van goddeloozen
ziet als verbond van Lazarussen wier partij God
kiest, omdat Hij goddeloozen rechtvaardigt.

Opm.: Houd goed vast, dat Barth leert, dat
Ezau evengoed als Jakob „uitverkoren" was en
„val des erbarmens".

Waarom kiest God voor Lazarus?

Omdat wij allen toch verraders van God
zijn en dus in dezen Lazarus de mensch veel
meer echt en waar is dan in den rijken man.
Neen Lazarus verdient ook niets, maar hij is zu-
verder type van den naakten mensch, die als zoo-
danig het voorwerp is van Gods liefde (blz. 281).

Wordt het dan niet de hoogste tijd voor de
Christenen om in Lazarus de gestalte van Christus
te erkennen? Buiten Christus, den gekruisigde, die
niets wilde zijn voor God, dan de naakte mensch...
is er immers geen heil.

Opm.: Van dat geloof zong nog pas Roel
Houwink in Opwaartsche Wegen (Aug. 1931)
zijn Strophen:

„Gij, Satan, tel uw blinkend geld!
ik heb mijn zaak op niets gesteld;

Ten laatste: Lazarus had zijn medemenschen
noodig. Hij wacht op ze. En dat is geen deugd,
maar toch heeft hij daarmee iets voor bij God
boven den rijke, die niet op z'n medemenschen
wacht en niet op hun deur staat te kloppen. Juist
dat vragen en zoeken en wachten, juist die aanval
op de medemenschen om iets van hen te ontvangen

is de, om zoo te zeggen, natuurlijke houding, de Gode welgevallige houding van zondige menschen.

Opm. Ruslands goddeloozen wachten tenminste op ons. Wij niet op hen.

En dat... dat de booze daar tandknersend wacht om de arme schapen van Christus ook buitenslands te verscheuren, dat is dan een houding, die deze arme Lazarus bij God vóór heeft boven de rijke man, die de kerk is. Want daaraan manifesteert zich onze diepste menschelijke ellende.

Ten slotte zijn we allen Lazarus. We zullen dat zien als we slechts broeder Lazarus zien in alle proletariërs en goddeloozen. Wij zullen dan zien dat wij elkander noodig hebben, wij zullen Christus vinden in elkander, de eene Lazarus zal dat in den anderen vinden.

Dat wij dāt toch mochten leeren zien.

Opm.: Dit is 't slot van deze geniale Barthiaansche omkeering van wat de Heere Jezus heeft gesproken toen Hij de gelijkenis van den rijken man en den armen Lazarus sprak tot de geldgierige Farizeën!

Dat is het slot van een „wij"-preek, die niet maar onschuldig is.

Dat zulk een preek nog Gereformeerd kan heeten en dat er nog menschen zijn, die zich door den klank laten verblinden... dat komt mede, doordat de onschuldig bedoelde „wij"-prediking onze ooren heeft gestreeld en ons slaperig heeft gemaakt, zoodat het rechte onderscheidingsvermogen tusschen wat God zegt in Zijn Woord en wat er van een tekst zoolt te zeggen valt in het vrome... is verloren gegaan. Valsche profetie maakt daar gebruik van.

Menig eenvoudig Christen die bij het Woord leeft, zal dit lezende zeggen: wie luistert er nog naar zulke preeken als deze.

Maar men bedriegt zich niet. Geregeld wordt er in de pers blijdschap over uitgesproken, dat Barth Gereformeerd theoloog is en dat hij grooten opgang maakt in Schotland en Hongarije enz.

De Heere erbarme Zich over ons. En over onze arme kinderen, die door „Lazarus" bedreigd worden.

Biggekerke.

A. JANSE.

*) Over dien medemensch zegt de Schrift ook veel goeds. Maar hij is niet „Lazarus" en niet de „broeder" van Johannes' Brieven.

Ina Boudier-Bakker en haar werk.

I.

Kort voor ons blad in zijn zomer-editie verscheen, ontving ik uit onzen lezerskring eenige brieven, die nadere gegevens verzochten omtrent de persoon en den arbeid van de Schrijfster Mevrouw Ina Boudier-Bakker, zulks in verband met de leetuur van haar laatstverschenen roman „De Klop op de Deur".

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELIJKE SCHETSEN

De hulpkerk in modernen stijl. *)

In den laatsteg tijd worden er zeer vele nieuwe kerkgebouwen en schoollokalen gesticht.

Overal zien we nieuwe gebouwen voor de uitoefening van den Geref. eeredienst verrijzen en worden modern ingerichte scholencomplexen geopend en in gebruik genomen.

En al deze nieuwe bouwwerken spreken in hun architectuur tot U van den tijd waarin we leven, van een nieuwe gedachte in de toegepaste bouwkunst, van een groote verandering, waardoor a.h.w. ook de architectuur werd gegrepen.

Ze toonen U een wijziging in vorm en uiting, in verdeling der gevelvlakken en indeeling van het begane grondplan en helaas gelijkt het ook wel eens iets op een wijziging in doel en bestemming.

Onze nieuwe scholen zijn wel eens luxe scholen en doen meermalen denken aan bouwkunstige scheppingen bij het ontwerpen waarvan nu eens niet op een duizend gulden behoefde te worden gezien.

Enkele onzer kerken gelijken wel eens architectonische kunstgewrochten, kerkpaleizen, waarvan alle soberheid en strakheid vreemd is, waarin men tevergeefs een rustige strakke kerkidee zal trachten te vinden, gebouwen die met hun gedurde kleurencombinaties en hypermoderne decoratieve uitingen doen denken aan een gebouw voor gemakkelijkenheden en zoodoende hun doel voorbijgaan.

Aanstands deed deze correspondentie mij het plan opvatten, deze even interessante als voor den in literatuur belangstellenden Reformatielezer belangrijke stof in een artikelenreeks nader te behandelen. Het leek mij echter gewenscht ten einde door vrij langdurige onderbreking het verband niet te doen te loor gaan, daarmede te wachten, tot ons blad weer in den gewonen omvang zou verschijnen.

Nu dat met dit nummer het geval is, begin ik dus een artikelenreeks over „Ina Boudier-Bakker en haar werk". Daarbij is het de bedoeling, uit een bespreking van de persoon en de ontwikkeling van deze Schrijfster het karakter en de beelden van haar werk nader te belichten, alsook de voor ons altijd belangrijke vraag naar de mogelijkheid van waardeering te bezien. Vanzelf komt daarmee aan de orde, wat de brieven schrijvers met hun vraag hebben bedoeld.

Zal men over het werk van eenige(n) Auteur zich een oordeel vormen, dan is het noodig, allereerst nadere kennismaking te zoeken met diens levens- en schrijversontwikkeling, zoodat die blijkt uit biografische gegevens. Ik begin dus ook ten aanzien van het onderhavige onderwerp bij dit noodzakelijk begin.

Ina Bakker werd in 1875 te Amsterdam geboren. Ze bezocht na de lagere school de meisjes H. B. S., volgde een jaar college, met het oog op taalstudie, maar liet daarna die studieplannen varen en werd onderwijzeres aan een armenschool. In 1902 trouwde ze met den heer Boudier, postdirecteur, woonde op verschillende plaatsen, o.a. Aerdenhout, Vianen en woont nu, sinds verscheidene jaren, in een oud heerenhuis aan de Nieuwe Gracht te Utrecht.

Dit zijn de sobere feiten, die over het leven der Schrijfster zijn mede te deelen. Maar, gezien in het schaduwbeeld dat ze tegen den achtergrond van beschouwing afteekenen, zijn ze stuk voor stuk belangrijk en voor de kennis omtrent de Schrijfster en haar werk van veel gewicht.

Uit de feiten betreffende de intellectuele vorming b.v. krijgen we niet den indruk, dat school en schoolleven groote bekoering hebben gehad voor het kind. En wat ze ons meedeelt in haar bijdrage tot het mooie boek „Onze Mei" *) bevestigt dat: „Er groeide" zegt ze daar „een afkeerige angst in me, van 't oogenblik af, dat ik de lucht van de school in mijn neus kreeg... ik had bepaald een afschuif van de school, die ik met groote tuschenpoozen bezocht, maar waar ik altijd weer heen gestuurd werd om te probeeren of het nu lukte, en altijd weer ziek werd: ik denk, louter van diepen afkeer". — En, al week ook bij het ouder worden die echt kinderlijke weerzin, ook op de H. B. S. was ze nooit in haar element: „Ik werkte", zoo vertelde ze aan Annelen, de bekende interviewster van „het Handelsblad", „ik werkte als iedere andere leerlinge: ik studeerde, zonder dat de school mij veel gaf. Er waren geen invloeden van buiten, die mij ontroerden, die mij bewogen, mijn fantasie prikkelden."

Een kind voor en van de school was ze niet! Wat haar trok was juist dat, wat de school het kind niet biedt: het alleen-zijn. „Ik vond", vertelde ze aan Annelen, „als klein meisje het alleen-zijn het allerbeste, dat bestond. De stilte om mij heen was mij liever, dan al de dingen, waarvan andere kinderen van mijn jaren hielden". En in die stilte was zij bezig, bezig met het uitspinnen van lange verhalen, waarvan zij de personen en toestanden

Na nauwkeurige bestudeering der in de laatste jaren gestichte kerkgebouwen in vergelijking met den kerkbouw van 25 of meer jaren terug wil het ons voorkomen, dat de hierboven bedoelde typen van kerkgebouwen gevaar loopen niet aan de gestelde eischen te voldoen of te zullen blijven voldoen. Vele goede gebouwen zijn in de laatste jaren gebouwd, veel goede architectuur valt er zeer zeker ook op dit terrein te bewonderen, maar ten aanzien van een al te moderne kerkarchitectuur schijnt het ons toch, dat hierin meer, ja voor alles moeten uitkomen doel en bestemming, dat ook deze architectuur moet toonen een soberheid en strakheid, welke toch immers het stempel is van den Gereformeerden eeredienst.

In tegenstelling b.v. met den Roomschen eeredienst, waarbij in schemerlicht de beeldengroepen en wieroekgeuren evenals vele zinnebeeldige handelingen een devote stemming teweeg moeten brengen is in de Gereformeerde kerk het woord van den predikant en de plaats der prediking het centrale punt van den eeredienst.

Daarom dan ook een frissche, stemmig-sobere en toch ook bovenal een solide en verheven kerkstructuur en architectuur. Aan de eene zijde vooral geen verwaarloozing der vormen en anderzijds ook geen gezochte vreemd aandoende en brutaal gedurfd opgezette architectuur.

Ook het verwaarlozen van de uit- en inwendige vormen van het kerkgebouw is niet goed te keuren.

Iets wat in den laatsten tijd wel niet zooveel meer voorkomt dan meerdere jaren terug toen het nog meermalen gebeurde dat aan hoofdvorm en indeeling weinig aandacht geschonken werd.

Verwaarloozing der uit- en inwendige architec-

zelf bedacht. *) Dat zij, heel jong nog, groot en diep leed gezien en meegedeeld had in het ouderlijk huis *), werkte stellig deze teruggetrokkenheid in de hand.

Aanstands herkennen we hier, in deze mededeelingen, de eerste kiemen van de latere Schrijfster Ina Boudier-Bakker. De typeerende trek van haar werk is de beelding van anderer zieleleven, het zich verplaatsen in en het weergeven van wat er omgaat in de ziel van de menschen over wie ze schrijft. In haar breede oeuvre in betrekkelijk heel weinig gebeuren, weinig verhaal. Het actieve is altijd alleen maar kader in haar boeken, omlijsting van het zielegebeuren der personen en het is ook immer tot het noodigste beperkt. En dien trek vinden we hier al in kiem.

In de tweede plaats is er het feit, dat ze onderwijzeres werd aan een armenschool; — ook weer belangrijk voor de kennis omtrent de Schrijfster en haar werk.

Want stellig is in de jaren van deze functie gegroeid dat fijne inzicht in het zieleleven van het kind en die bewogenheid met kinderleed, die straks in bundels als „Kinderen" of „Bloesem" zoo verrassend zich zouden openbaren. Men kan er zeker van zijn, dat, zoodat Annelen het zegt, ze veel uit die kinderzieltjes heeft kunnen puren, dat in later jaren tot uiting gekomen is. Om den invloed te kennen, dien de arbeid van onderwijzeres op de volksschool heeft op haar, die dat werk met toewijding en belangstelling doet, behoeven we slechts te lezen de schetsen van wijlen Mevr. Cohen-de Vries (verzameld in haar bekende bundels „Kinderen uit mijn klas", en „Uit de school geklapt"). Als zulk een onderwijzeres een schrijfster is, dat wil zeggen, als in haar leeft de drang tot schrijven, tot vertellen wat ze ziet en ondervindt, zal die kleine, maar interessante wereld haar rijke stof opleveren en zal als vanzelf warmte en liefde gaan tintelen in haar werk. In Ina Bakker leefde die drang, en in haar ziel was er ook die groote, echt vrouwelijke genegenheid voor het kind — geen wonder, dat ze straks schrijven ging over kinderen, telkens weer, en dat die schetsen ook zonder uitzondering rijk werden van beeldende kracht en gedragen door een liefdevol begrip.

Eindelijk is er haar huwelijk met den heer Boudier, dat haar bracht op verschillende plaatsen en in een onafhankelijke positie temidden van allerlei menschen. Ze heeft daardoor het leven leeren kennen van menschen in een stil-stadje, gebonden aan de veelsoortige kleinstedische verhoudingen en beperkt in hun levensdrang. En juist omdat ze in het bijzonder oog had voor den dieperen grond der dingen, voor wat achter de uiterlijkheid van veler leven schijnt en worstelt, ging ze de werkelijkheid van die stille levens verstaan, ging ze beseffen de leegte en de armoede, die zooveel herten verdonkert. Welnu, als ze dan straks schrijven gaat, treden zulke menschen als vanzelf haar boeken binnen en krijgen we figuren als die uit „De Straat", „Moeders", „Ongeweten dingen" e.d. De domineesvrouw uit „Moeders" en de burgemeestersgade uit „De Straat" zijn dan ook niet alleen fantasiescheppingen, maar zij het dan met fantasie omkleede, werkelijkheidsbeeldingen.

Men versta deze conclusie niet verkeerd. Ik zeg niet, dat Ina Boudier-Bakker met deze figuren bepaalde, bij name te noemen menschen heeft afgebeeld, dat zij de indiscretie heeft begaan, menschen die ze gekend heeft, in haar boeken te laten optreden, onder een anderen naam en misschien met wat

tuur zien we tegenwoordig nog al eens, wanneer door den kerkeraad wordt besloten over te gaan tot het bouwen van een hulpkerk.

Meermalen doet een hulpkerk denken aan een schuur waarin zoo hier en daar wat raam- en deuropeningen zijn uitgespaard of ook wel aan een of ander publiek verkooplokaal of veiligingsgebouw. Een tijdelijk gebouw, meermalen gezet met de bedoeling om na verloop van enkele jaren plaats te maken voor een permanent gebouw, doet in werkelijkheid misschien tientallen van jaren als zoodanig dienst en blijft dan nog heel vaak in gebruik als verenigingslokaal of gebouw voor christelijke doeleinden. Zulk een gebouw is dan dus, hoewel als tijdelijk bedoeld, eigenlijk een permanent gebouw geworden, iets wat de praktijk heeft geleerd en dus moet de ontwerper ook zooveel mogelijk (met inachtneming van de beschikbare bouwsom) rekening houden met de eischen aan een dergelijk gebouw te stellen en van hem een deugdelijke verzorging gevraagd en van het ontwerp en de uitvoering van het ontwerp beide.

De kosten zullen als regel niet hooger zijn, daar een weloverwogen ontwerp en doelmatige bestudeering der constructies niet alleen niet duurder behoeven te zijn, maar heel vaak voordeliger uitvallen dan een willekeurige in elkaar gezette lokaliteit zonder eenige pretentie.

Bovenstaande gedachtegang was ons uitgangspunt bij het ontwerpen van de tweede Geref. kerk (hulpkerk) te Rijnsburg.

Bij dit in aanbouw zijnde kerkgebouw is getracht het karakter van een tijdelijk gebouw niet te verliezen terwijl in constructievorm en materiaalkeuze een voldoende waarborg is gelegen voor een langdurig gebruik.

wijziging sommige uitgesproken bedrijf st Schrijfster behoeven leven hee een zek van het t schouwin van binn constatee daar is e menscher dan heeft waarheid in casu den Ont wel wa het mins ook de kleine sta gewoond)

Zoo bli waarme beschouw Want ze schen de verhoudin En dan aandacht de lijst or Dat is: h Dr Ritter de Schrij Nieuwe G op de fij verslag g Kunsten de versel woning e vertrek h woonster, rust, bes even fijn hand var te geven immers o nares ond lijker dan en wat d schaadf-b dat doet

werk bete modern-kl merkt. Ge flaneeren talus, gee schilderku raire sina rustige be het zuive doen zie selen we eigen is a En ook da zoekt te k

*) „Onze
*) Zie ha
en „Vriende
*) „Onze

Uitwend architectu portaal, h boven de onderbrek

loodramen breede go wisseling Inwendi met presv blijvende f terwijl de lood benex de spanter len bijdrag